

Mediernas teori – doktorandkurs, HT 2014

Prof. Pelle Snickars

1. Introduktion

Presentationssrunda – en kort sådan ...

Vad är ett medium? | Vad är medier?

> The medium is the message.

> The medium is the message.

> Medien bestimmen unsere Lage.

- > The medium is the message.**
- > Medien bestimmen unsere Lage.**
- > Medien sind Unwahrscheinlichkeitsverstärker.**

Hos Luhmann är medier överklighetsförstärkare;

för Kittler reglerar de vår tillvaro och är instrument för lagring, bearbetning och överföring av information;

Innis skiljer mellan tunga tidsbindande medier (kilskrift) och lätta rumsbindande medier (radio);

och McLuhan gör en distinktion mellan heta (press) och svala medier (tv) – där olika grader av informationstäthet genererar aktivt eller passivt användande.

skrift är en medieform som massproducerats alltsedan boktryckarkonsten;

film, radio och teve är exempel på mer moderna medieformer baserade på **teknologi**, mekanik och kemi respektive elektricitet;

ett medium kan också ses som en **fysisk kanal** (bok, skyltfönster, utställning);

eller som **modalitet** (ljud, bild, rörlig bild, text);

eller som ett slags **sammanvävd 'teknik'** för kommunikation inom sociala och kulturella praktiker. Här är en teknologi inte samma sak som ett medium; en teknologi blir ett medium genom komplexa kulturella, sociala, ekonomiska och materiella faktorer – vilka förändras över tid och rum – "**sociala protokoll**" (Gitelman)

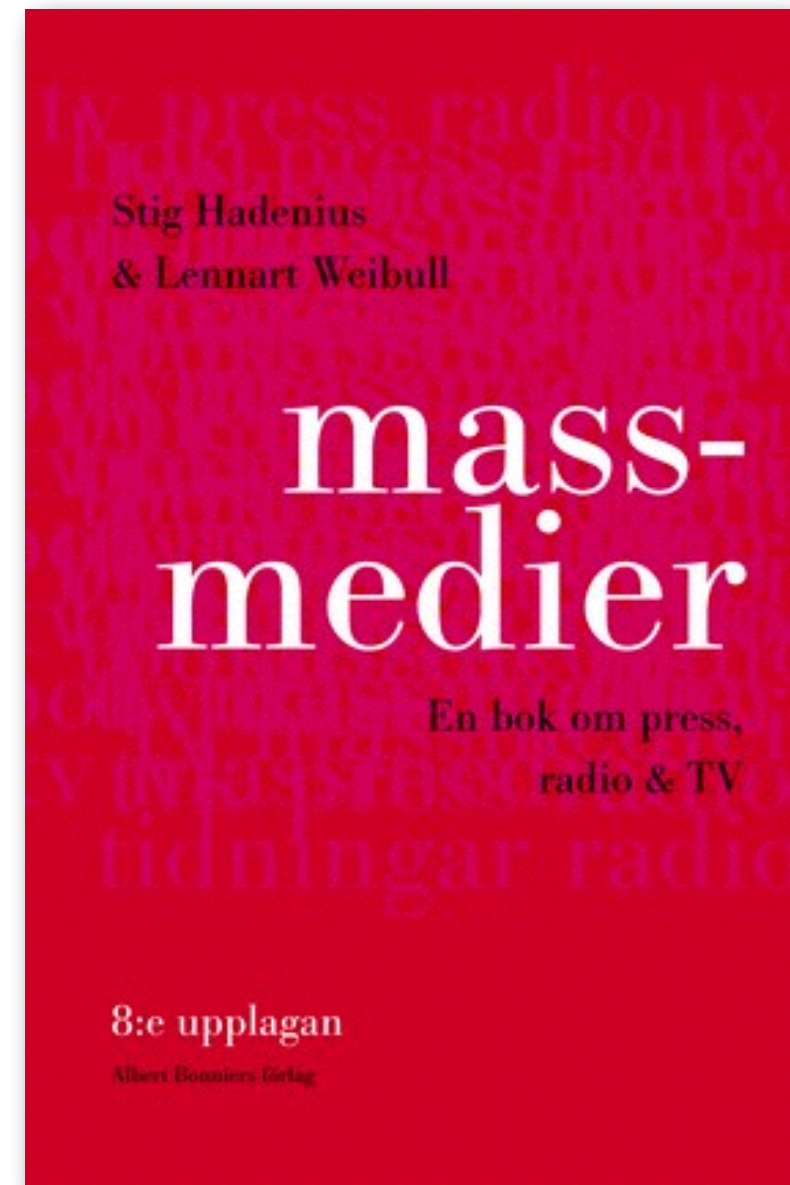
Mediebegrepp | Mediehistoria | Medieteori

Det finns en **mångfald av mediebegreppsliga definitioner** – och de flesta medieforskare är eniga om att det knappast är möjligt att nå fram till en strikt bestämning av vad ett medium egentligen är.

Mediebegrepp | Mediehistoria | Medieteori

Det finns en **mångfald av mediebegreppslika definitioner** – och de flesta medieforskare är eniga om att det knappast är möjligt att nå fram till en strikt bestämning av vad ett medium egentligen är.

Trots denna relativa öppenhet kan man samtidigt konstatera – och detta gäller i hög grad svensk medieforskning – att ett formellt och **snävt mediebegrepp** under lång tid i praktiken hållits för självklart och dominerat både inom medie- och kommunikationsvetenskapen och inom de historiska disciplinerna.

Mediebegrepp | Mediehistoria | Medieteori

Mediehistoriskt inpass att **mediebegreppet** (och **mediestudier**) i hög grad är korrelerade med en sorts **mediala brott**. Under 1900-talet etableras ett **kommunikationsteknologiskt mediebegrepp** – press, foto, film, radio och teve – som alltså framför allt inom MKV varit i princip allena rådande.

Mediebegrepp | Mediehistoria | Medieteori

Mediehistoriskt inpass att **mediebegreppet** (och **mediestudier**) i hög grad är korrelerade med en sorts **mediala brott**. Under 1900-talet etableras ett **kommunikationsteknologiskt mediebegrepp** – press, foto, film, radio och teve – som alltså framför allt inom MKV varit i princip allennarådande.

Men långt före 1900 finns också flera **mediediskurser** – från den aristoteliska sinneserfarenhetsläran till 1700-talets naturfilosofiska läror om "etermedier" eller diverse spiritistiska föreställningar (medier som optiska illusioner & fantasmagorier) till lingvistiska idéer om språk som ett tankens medium.

Mediebegrepp | Mediehistoria | Medieteori

I. en sorts **äldre mediebegrepp**

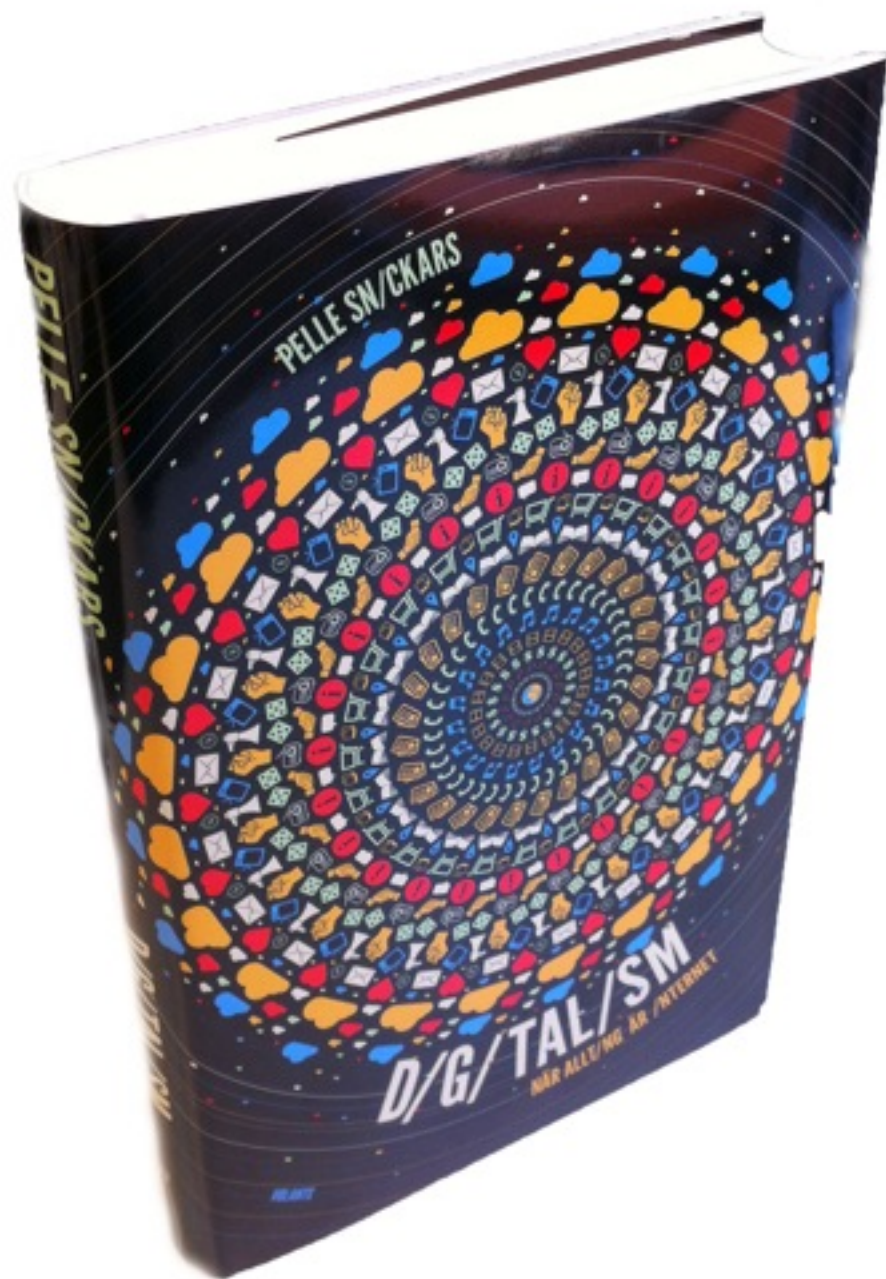
II. **kommunikationsteknologiskt mediebegrepp.**

Mediebegrepp | Mediehistoria | Medieteori

I. en sorts **äldre mediebegrepp**

II. **kommunikationsteknologiskt mediebegrepp.**

III. nytt mediebegrepp sedan 1980-talet och CD-skivan – **analog/digital**. Det **digitala mediebegreppets** grund är den så kallade binärprincipen – det vill säga, 1 & 0.

Mediebegreppslig teknikexkurs

Analog elektronik arbetar med **kontinuerliga signaler**, men det gör inte digital teknik. Digital elektronik använder istället så kallade *diskreta* spänningsnivåer, oftast i binär form, det vill säga **tydligt separerade värden i form av ettor och nollor**. Sådana värden kallas **diskreta** eftersom de är strikt åtskilda från varandra.

Information i analog form har alltid en sorts mellanlägen, medan digital information sparas som hela tal med en bestämd noggrannhet.

Data i form av **numeriska diskreta tillstånd** är därför digitala. Eftersom de baserar sig på separerade värden – 1 och 0 som ett slags matematiska klossar, om man så vill – så kan digital information kopieras med närmast identiskt resultat.

Mediebegreppets gränser

Mediebegreppets gränser

Mediebegreppets gränser

Den **kulturhistoriska medieforskningen** har under de två senaste decennierna vuxit fram i kölvattnet av den kulturella vändningen inom de historiska vetenskaperna. Fältet kännetecknas av en nyorientering såväl empiriskt som teoretiskt, så till exempel utgångspunkten i **ett bredare mediebegrepp** med fokus på mediernas inbördes relationer och på materiellt handfast mediering (snarare än fritt svävande representationer).

Mediebegreppets gränser

A. Ett första skäl till att förhålla sig öppen till mediebegreppet är **historiskt**. Om "[m]edier är kommunikationsteknologier med vars hjälp människor producerar och sprider budskap" (Ulf Hannerz, 1990) är det svårt att se varför inte vissa artefakter, apparater och fenomen även före 1900 skulle kunna betecknas som medier. Det **breda mediebegreppet** motiveras här av en rikedom av **empiriska** och **historiska** exempel.

Mediebegreppets gränser

A. Ett första skäl till att förhålla sig öppen till mediebegreppet är **historiskt**. Om “[m]edier är kommunikationsteknologier med vars hjälp människor producerar och sprider budskap” (Ulf Hannerz, 1990) är det svårt att se varför inte vissa artefakter, apparater och fenomen även före 1900 skulle kunna betecknas som medier. Det **breda mediebegreppet** motiveras här av en rikedom av **empiriska** och **historiska** exempel.

Mediebegreppets gränser

B. Ett andra skäl till ett öppet förhållningssätt till mediebegreppet är kopplat till förändringar i det **samtida medielandskapet**. I ljuset av de senaste årens utveckling av digitala medier – med allt från datorspel och mobiltelefoner till den utbredda illegala fildelningen på internet – framstår frågan om vad ett medium egentligen är som om möjligt ännu mer komplex än tidigare.

Som medievetarna Jakob Bjur och Göran Bolin bland annat påpekat i *MedieSverige 2014* har **digitaliseringen** av medierna "explosionsartat expanderat utbudsrymden och fragmenterat masspubliker. Tablåer har blivit alltmer oavhängiga av tid samtidigt som mobilitet vidgat tillgängligheten till medier i rummet."

Medier är alltmer liktydiga med **kod** – och de som producerar dem är i ökande omfattning allt annat än traditionella medieproducenter. Naturligtvis finns de dominerande mediehusen kvar, men de får mer och mer konkurrens av rena **teknikföretag** som Google, Facebook, Apple, Amazon, Twitter etcetera – en samtida trend som **luckrar upp ett traditionellt mediebegrepp**.

Mediernas teori – en bred doktorandkurs!

Mediernas teori – en bred doktorandkurs!

A. personlig bakgrund – dels har jag länge varit medieforskare på ett nationalbibliotek och ägnat mig åt många olika saker, dels har jag under flera år arbetat med forskarskolan i kulturhistoriska studier (FoKult) på Stockholms universitet med ett tydligt tvärvetenskapligt upplägg.

Mediernas teori – en bred doktorandkurs!

A. personlig bakgrund – dels har jag länge varit medieforskare på ett nationalbibliotek och ägnat mig åt många olika saker, dels har jag under flera år arbetat med forskarskolan i kulturhistoriska studier (FoKult) på Stockholms universitet med ett tydligt tvärvetenskapligt upplägg.

B. medievetenskap framstår alltmer som en sorts **akademisk metadisciplin**.

MKV

Media studies

Medienwissenschaft | Kommunikationswissenschaft

Handbuch Medienwissenschaft

Jens Schröter (Hrsg.)

J.B.METZLER

Handbuch Medienwissenschaft

Jens Schröter (Hrsg.)

J.B.METZLER

600 sidor dubbelspalt med litet typsnitt – författad av fler än 80 tyska medievetare.

I bokens första mening påtalas att under de senaste årtiondet så har medievetenskapen starkt utvidgats och differentierats – "stark erweitert und ausdifferenziert."

Einleitung	1	17. Medienmorphologie	166	20. Mobile Medien	350	14. Politikwissenschaft	461
I. Medienbegriff und Medienwissenschaft		18. Negative Medientheorien	170	21. Dreidimensionale Bilder	360	15. Medienökonomie	466
1. Medienbegriff	13	19. Medien und Kulturtechniken	174	22. Quantencomputer/ Quantenkryptographie	369	16. Medienunternehmen	472
2. Medienwissenschaften und ihre Geschichte	21	20. Modelle des Medienwandels und der Mediengeschichtsschreibung	179	IV. Schnittstellen		17. Medienrecht	477
3. Medienwissenschaftliche Fachgesellschaften	30	21. Mediatisierung/Medialisierung	190	1. Theologie	373	18. Medienpsychologie	484
4. Einführungen in die Medien- wissenschaft	33	22. Intermedialität, <i>remediation</i> , Multimedia	197	2. Medienphilosophie	377	19. Mediensoziologie	490
II. Medientheorien		23. Medientheorien der Medien selbst	207	3. Medienanthropologie	383	20. Medienpädagogik	497
1. Implizite Medientheorien in der Philosophie	45	III. Einzelmedien		4. Medienethnologie/ Medienethnographie	393	21. Medieninformatik	503
2. Semiotik/Dekonstruktion	51	1. Basismedien: Bild, Klang, Text, Zahl, Geste	215	5. Medien und Evolutionstheorie	405	22. Digital Humanities	511
3. Phänomenologische Medientheorien	60	2. Diagramm/Diagrammatik	222	6. Geschichtswissenschaft	410	23. Cultural Studies	516
4. Die Kanadische Schule	69	3. Trance-Medien/Personale Medien	227	7. Kunstwissenschaft/Bildwissenschaft	414	24. Postcolonial Studies	523
5. Medientheorien des High Modernism	78	4. Textile Medien	234	8. Sprachwissenschaft	422	25. Gender Studies	528
6. Informationstheorie/Kybernetik	82	5. Geld	239	9. Literaturwissenschaft	427	26. Wissenschaftsforschung	537
7. Kommunikationswissenschaftliche Medientheorien	88	6. Brief/Post	244	10. Theaterwissenschaft	434	27. Designwissenschaft	548
8. Marxistische Medientheorien	96	7. Printmedien	251	11. Musikwissenschaft/Sound Studies	440	V. Anhang	
9. Kritische Medientheorien	104	8. Comics	258	12. Tanzwissenschaft	446	1. Die Autorinnen und Autoren	555
10. Postmoderne Medientheorien	115	9. Telefon/Telegraphie	262	13. Kommunikationsforschung/ Medienwirkungsforschung	453	2. Personenregister	559
11. Systemtheoretische und konstruktivistische Medientheorien	123	10. Fotografie	267				
12. Psychoanalytische Medientheorien	131	11. Klangmedien	279				
13. Medienarchäologie	137	12. Film	288				
14. Diskursökonomie	144	13. Radio	298				
15. Akteur-Medien-Theorie	148	14. Fernsehen/Video/DVD	307				
16. Mediologie	159	15. Computer als Schriftmedium	316				
		16. Computer als Bildmedium	322				
		17. Computer als Klangmedium	328				
		18. Internet	334				
		19. Computerspiele	343				

Einleitung	1	17. Medienmorphologie	166	20. Mobile Medien	350	14. Politikwissenschaft	461
I. Medienbegriff und Medienwissenschaft		18. Negative Medientheorien	170	21. Dreidimensionale Bilder	360	15. Medienökonomie	466
1. Medienbegriff	13	19. Medien und Kulturtechniken	174	22. Quantencomputer/ Quantenkryptographie	369	16. Medienunternehmen	472
2. Medienwissenschaften und ihre Geschichte	21	20. Modelle des Medienwandels und der Mediengeschichtsschreibung	179	IV. Schnittstellen		17. Medienrecht	477
3. Medienwissenschaftliche Fachgesellschaften	30	21. Mediatisierung/Medialisierung	190	1. Theologie	373	18. Medienpsychologie	484
4. Einführungen in die Medien- wissenschaft	33	22. Intermedialität, <i>remediation</i> , Multimedia	197	2. Medienphilosophie	377	19. Mediensoziologie	490
II. Medientheorien		23. Medientheorien der Medien selbst	207	3. Medienanthropologie	383	20. Medienpädagogik	497
1. Implizite Medientheorien in der Philosophie	45	III. Einzelmedien		4. Medienethnologie/ Medienethnographie	393	21. Medieninformatik	503
2. Semiotik/Dekonstruktion	51	1. Basismedien: Bild, Klang, Text, Zahl, Geste	215	5. Medien und Evolutionstheorie	405	22. Digital Humanities	511
3. Phänomenologische Medientheorien	60	2. Diagramm/Diagrammatik	222	6. Geschichtswissenschaft	410	23. Cultural Studies	516
4. Die Kanadische Schule	69	3. France-Medien/Personale Medien	227	7. Kunstwissenschaft/Bildwissenschaft	414	24. Postcolonial Studies	523
5. Medientheorien des High Modernism	78	4. Fernsehen/Medien	234	8. Sprachwissenschaft	422	25. Gender Studies	528
6. Informationstheorie/Kybernetik	82	5. Games	239	9. Literaturwissenschaft	427	26. Wissenschaftsforschung	537
7. Kommunikationswissenschaftliche Medientheorien	88	6. Brief/Post	244	10. Theaterwissenschaft	434	Anhang	
8. Marxistische Medientheorien	96	7. Printmedien	251	11. Musikwissenschaft/Sound Studies	440	1. Die Autorinnen und Autoren	555
9. Kritische Medientheorien	104	8. Comics	258	12. Tanzwissenschaft	446	2. Personenregister	559
10. Postmoderne Medientheorien	115	9. Telefon/Telegraphie	262	13. Kommunikationsforschung/ Medienwirkungsforschung	453		
11. Systemtheoretische und konstruktivistische Medientheorien	123	10. Fotografie	267				
12. Psychoanalytische Medientheorien	131	11. Klangmedien	279				
13. Medienarchäologie	137	12. Film	288				
14. Diskursökonomie	144	13. Radio	298				
15. Akteur-Medien-Theorie	148	14. Fernsehen/Video/DVD	307				
16. Mediologie	159	15. Computer als Schriftmedium	316				
		16. Computer als Bildmedium	322				
		17. Computer als Klangmedium	328				
		18. Internet	334				
		19. Computerspiele	343				

Krise des Erfolgs

Einleitung	1	17. Medienmorphologie	166	20. Mobile Medien	350	14. Politikwissenschaft	461
I. Medienbegriff und Medienwissenschaft		18. Negative Medientheorien	170	21. Dreidimensionale Bilder	360	15. Medienökonomie	466
1. Medienbegriff	13	19. Medien und Kulturtechniken	174	22. Quantencomputer/ Quantenkryptographie	369	16. Medienunternehmen	472
2. Medienwissenschaften und ihre Geschichte	21	20. Modelle des Medienwandels und der Mediengeschichtsschreibung	179	IV. Schnittstellen		17. Medienrecht	477
3. Medienwissenschaftliche Fachgesellschaften	30	21. Mediatisierung/Medialisierung	190	1. Theologie	373	18. Medienpsychologie	484
4. Einführungen in die Medien- wissenschaft	33	22. Intermedialität, <i>remediation</i> , Multimedia	197	2. Medienphilosophie	377	19. Mediensoziologie	490
II. Medientheorien		23. Medientheorien der Medien selbst	207	3. Medienanthropologie	383	20. Medienpädagogik	497
1. Medientheorien in der Kommunikationswissenschaft	45	III. Einzelmedien		4. Medienethnologie/ Medienethnographie	393	21. Medieninformatik	503
2. Semiotik/Dekonstruktion	51	1. Basismedien: Bild, Klang, Text, Zahl, Geruch, Geschmack, Berührung	215	5. Medien und Evolutionstheorie	405	22. Digital Humanities	511
3. Phänomenologische Medientheorien	60	2. Diagramm/Integrität	222	6. Geschichtswissenschaft	410	23. Cultural Studies	516
4. Die Kanaltische Schule	69	3. Trance-Medien/Personale Medien	227	7. Kunstwissenschaft/Erziehungswissenschaft /Kulturwissenschaft	414	24. Postcolonial Studies	523
5. Medienwissenschaft des High Tech	75	4. Textile Medien	234	8. Sprachwissenschaft	422	25. Gender Studies	528
6. Informationstheorie/Kybernetik	82	5. Geld	239	9. Literaturwissenschaft	427	26. Geschlechterforschung	537
7. Kommunikationswissenschaftliche Medientheorien	88	6. Reflexivität	244	10. Theaterwissenschaft	434	V. Anhang	
8. Marxistische Medientheorien	96	7. Film	251	11. Musikwissenschaft/Sound Studies	440	1. Die Autorinnen und Autoren	555
9. Kritische Medientheorien	104	8. Comics	258	12. Tanzwissenschaft	446	2. Personenregister	559
10. Postmoderne Medientheorien	115	9. Telefon/Telegraphie	262	13. Kommunikationsforschung/ Medienwirkungsforschung	453		
11. Systemtheoretische und konstruktivistische Medientheorien	123	10. Fotografie	267				
12. Psychoanalytische Medientheorien	131	11. Klangmedien	279				
13. Medienarchäologie	137	12. Film	288				
14. Diskursökonomie	144	13. Radio	298				
15. Akteur-Medien-Theorie	148	14. Fernsehen/Video/DVD	307				
16. Mediologie	159	15. Computer als Schriftmedium	316				
		16. Computer als Bildmedium	322				
		17. Computer als Klangmedium	328				
		18. Internet	334				
		19. Computerspiele	343				

medievetenskap som akademisk metadisciplin

Mediernas teori

Man kan fråga sig **varför man ska läsa** en doktorandkurs om medieteori – tre möjliga svar:

Mediernas teori

Man kan fråga sig **varför man ska läsa** en doktorandkurs om medieteori – tre möjliga svar:

A. Teori som **generaliserbar kunskap** – inte sällan i takt med tiden (*Zeitgeist*). Typ, vad vore 1960-talet utan McLuhan?

Mediernas teori

Man kan fråga sig **varför man ska läsa** en doktorandkurs om medieteorin – tre möjliga svar:

A. Teori som **generaliserbar kunskap** – inte sällan i takt med tiden (*Zeitgeist*). Typ, vad vore 1960-talet utan McLuhan.

B. Teoriers **aktuella kapacitet** – att använda för att förstå medie-, kultur- och informationslandskapet bättre (eller att avfärda.)

Mediernas teori

Man kan fråga sig **varför man ska läsa** en doktorandkurs om medieteorin – tre möjliga svar:

A. Teori som **generaliserbar kunskap** – inte sällan i takt med tiden (*Zeitgeist*). Typ, vad vore 1960-talet utan McLuhan.

B. Teoriers **aktuella kapacitet** – att använda för att förstå medie-, kultur- och informationslandskapet bättre (eller att avfärda.)

C. Historiskt intresse – att skaffa sig en överblick av medial och kulturell teoribildning under 1900-talet med dess rika teoritradition.

Mediernas teori

I. Min egen syn på teori – jag är personligen långt ifrån någon medieteoretiker. Jag har exempelvis sällan i min forskning använt teori för dess egen skull; teorier är för mig snarare sätt att se – en sorts glasögon, som möjligen kan skärpa ens blick.

Mediernas teori

I. Min **egen syn på teori** – jag är personligen långt ifrån någon medieteoretiker. Jag har exempelvis sällan i min forskning använt teori för dess egen skull; teorier är för mig snarare sätt att se – en sorts glasögon, som möjligen kan skärpa ens blick.

II. Doktorandkurs som (åtminstone delvis) försöker problematisera medieteoribildningens förhållande till empiri – liksom medieteoribildningens förhållande till kanon.

Några förbehåll beträffande **teori & empiri** samt **teori & kanon**.

Medieteori & empiri

Mediehistorien är oskiljaktig från den **kulturella praktik** som varje medium präglas av. Det är exempelvis lätt att glömma bort att texter i antiken – och långt fram i modern tid – skrevs för att läsas upp och framföras; laterna magica-och skioptikonbilder bör aldrig betraktas som enskilda bildobjekt utan ingick alltid i ett sekventiellt förevisningssammanhang; tv-program har alltid varit en del i en tablå etectera.

Medieteori & empiri

Mediehistorien är oskiljaktig från den **kulturella praktik** som varje medium präglas av. Det är exempelvis lätt att glömma bort att texter i antiken – och långt fram i modern tid – skrevs för att läsas upp och framföras; laterna magica-och skioptikonbilder bör aldrig betraktas som enskilda bildobjekt utan ingick alltid i ett sekventiellt förevisningssammanhang; tv-program har alltid varit en del i en tablå etectera.

Men mycket av den teori kursen uppmärksammar **förbigår** sådana kulturella mediepraktiker.

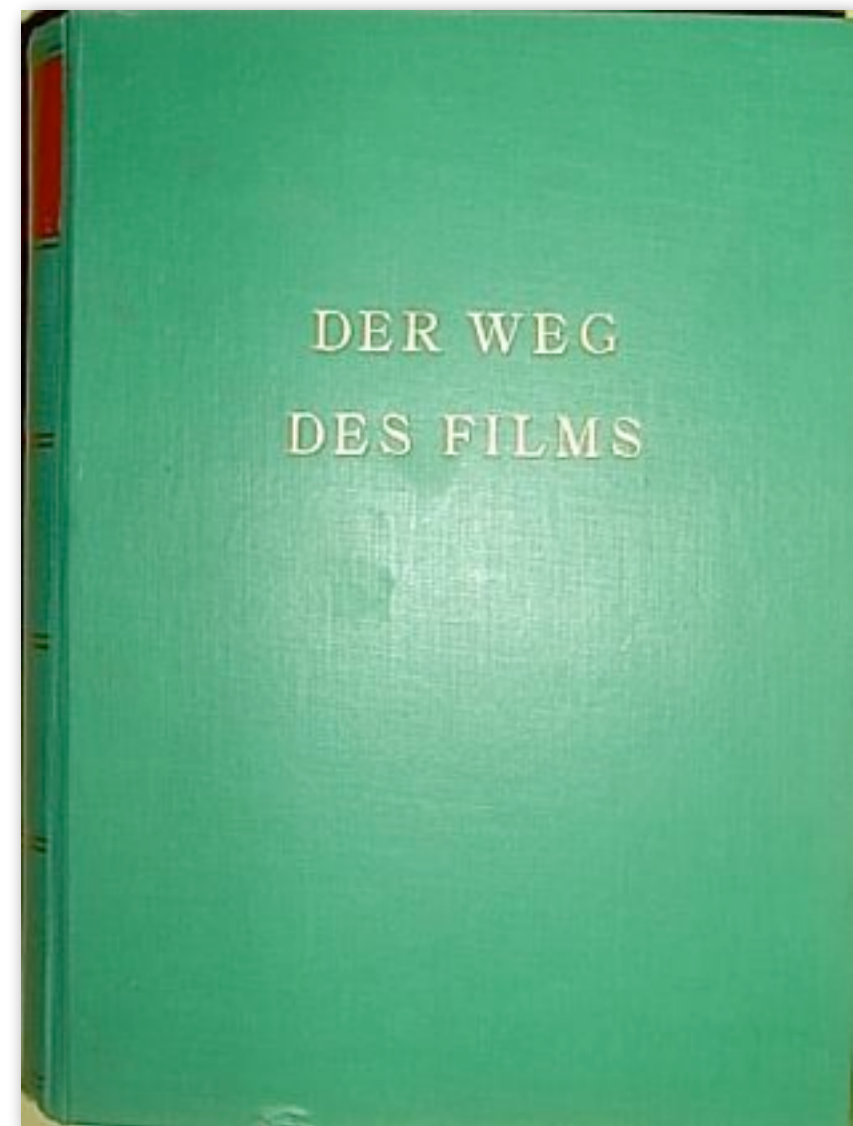
Medieteori & empiri

Kursens texter visar därför ständigt på ett slags latent konflikt mellan medialt generaliserbar och **abstraherande teoribildning** och historiskt förankrade mediepraktiker.

The image shows the front cover of a book. The cover is primarily white with a large, dark olive-green diagonal band running from the top-left towards the bottom-right. The text is printed in a clean, sans-serif font. The author's name 'Friedrich Kittler' is at the top, followed by the title 'Optische Medien' in a larger font, and 'Berliner Vorlesung 1999' in a smaller font below it. At the bottom of the green band, the publisher's name 'Merve Verlag Berlin' is printed.

Friedrich Kittler
Optische Medien
Berliner Vorlesung 1999

Merve Verlag Berlin

Medieteori & kanon

A. Kursens **medieteoretiska texter** tillhör överlag en etablerad kanonbildning – ett slags **medieteorins manliga heroer**, om man så vill. De kan (och bör ifrågasättas), men en kanon tjänar också vissa syften som **struktur, etablerade synsätt, dikotomier, perspektiv, historicitet**.

Medieteori & kanon

A. Kursens **medieteoretiska texter** tillhör överlag en etablerad kanonbildning – ett slags **medieteorins manliga heroer**, om man så vill. De kan (och bör ifrågasättas), men en kanon tjänar också vissa syften som **struktur, etablerade synsätt, dikotomier, perspektiv, historicitet**.

Som brukligt hade somligt kunnat ersätta annat – **kurslitteraturen** skulle kanske innefatta Heidegger (om teknologi), Wiener (om cybernetik), Brecht (om radio), Habermas (om kommunikativt handlande), Luhmann (om kommunikationssystem), Baudrillard (om medialiserad verklighet) etcetera etcetera ...

Kurslitteratur

Mediernas teori, HT-2014 – lösa läsanvisningar & liten kommenterad kurslitteratur

Kurslitteratur (cirka 1 200 sidor)

Adorno, Theodor W. & Max Horkheimer, *Upplysningens dialektik* (1944; Göteborg : Daidalos, 1997) – 50 sidor i urval.

Benjamin, Walter, *The Work of Art in the Age of its Technical Reproducibility and Other Writings on Media* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 2008) – 100 sidor i urval.

Bush, Vannevar, "As We May Think" *The Atlantic* juli 1945.

Couldry, Nick & Andreas Hepp, "Conceptualizing Mediatization: Contexts, Traditions, Arguments" *Communication Theory* nr 23, 2013

Durham Peters, John, *Speaking Into the Air: A History of the Idea of Communication* (Chicago: Chicago University Press, 2001) – 100 sidor i urval.

Enzensberger, Hans Magnus, "Constituents of a theory of the media" *New Left Review* nov/dec, 1970

Fairclough, Norman, *Media Discourse* (London: Edward Arnold, 1995) – 50 sidor i urval

Flusser, Vilém, *Writings* (Minneapolis: University of Minnesota Press, 2002) – 50 sidor i urval

Fornäs, Johan & Anne Kaun, "Medialisering av kultur, politik, vardag och forskning" (Stockholm: RJ, 2011)

Foucault, Michel, *Diskursens ordning* (1970; Stockholm: Symposion, 1993).

Hall, Stuart, "Encoding/Decoding" (bland annat i) *Culture, Media, Language* (London: Hutchinson, 1980).

Haraway, Donna, *The Haraway Reader* (London: Routledge, 2004) – 50 sidor i urval.

Hayles, Katherine N., "Print Is Flat, Code Is Deep" *Poetics Today* nr 1, 2004.

_____, *How We Became Posthuman* (Chicago: Chicago University Press, 1999) – 100 sidor i urval.

Hepp, Andreas, "The communicative figurations of mediatized worlds: Mediatization research in times of the 'mediation of everything'" *Communication Theory* nr 23, 2013.

Hjarvard, Stig, *The Mediatization of Culture and Society* (London: Routledge, 2013) – 50 sidor i urval.

Innis, Harold, *Empire and Communication* (1950; Toronto: Victoria, 1986) – 100 sidor i urval.

Kittler, Friedrich, *Gramophone, Film, Typewriter* (1986; Stanford: Stanford University Press, 1999) – 50 sidor i urval.

Kracauer, Siegfried, *The Mass Ornament* (Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1995) – 100 sidor i urval.

Manovich, Lev, *The Language of New Media* (Cambridge, Mass.: MIT Press, 2001) – 50 sidor i urval.

McLuhan, Marshall, *Media. Människans utbyggnader* (Stockholm: Norstedts, 1967) – 100 sidor i urval.

Meyrowitz, Joshua, "Medium Theory: An Alternative to the Dominant Paradigm of Media Effects" *Media Processes and Effects* red. Robin L. Nabi & Mary Beth Oliver (London: Sage, 2009).

Mulvey, Laura, "Visual Pleasure and Narrative Cinema" *Screen* nr 3, 1975.

Turing, Alan, *The Essential Turing* (Oxford: Oxford University Press, 2004) – 50 sidor i urval.

Williams, Raymond, *The Raymond Williams Reader* (London: Blackwell, 2001) – 100 sidor i urval.

Artiklar som listas ovan läsas givetvis i sin helhet. Mycket av annan kurslitteraturen är i urval, och de sidhänvisningar som följer är att uppfatta som tentativa. På forskarnivå handlar det trots allt om att läsa för att skaffa sig kunskaper – inte för att läraren säger så. Examinationen av kursen kommer naturligtvis inte heller att kunna innefatta all litteratur. Läsning av kurslitteraturen ligger dock till grund för diskussioner på föreläsnings-seminarierna, så följ nedanstående läshänvisningar åtminstone hyfsat. Ingenting hindrar att ni läser mer, och jag har heller inga synpunkter på vilket språk kurslitteraturen läses på. De flesta digitala kopior ni fått tillgång till är på engelska – men hittar ni böcker och texter (av exempelvis Benjamin, Kittler eller McLuhan) på svenska så går det lika bra.

Theodor W. Adorno & Max Horkheimers, *Upplysningens dialektik* (Dialektik der Aufklärung) från 1947 kan med fördel läsas i sin helhet – men för kursens vidkommande är det framför allt kapitlet om kulturindustrin som är viktigast. Denna mer eller mindre marxistiskt färgade medieteorier figurerar också i en intressant senare variant hos Hans Magnus Enzensberger – läs hans artikel, "Constituents of a theory of the media" ("Baukasten zu einer Theorie der Medien") från 1970.

Walter Benjamin är på fler än ett sätt en medieteknisk 1900-tals-gigant (och en personlig favorit.) Volymen, *The Work of Art in the Age of its Technical Reproducibility and Other Writings on Media* (2008) inkluderar flera av hans centrala medietexter – läs del I, IV, V och VI.

Till gästföreläsningen om "diskursanalys" gäller läsning av Michel Foucaults *Diskursens ordning* (1970) samt Norman Faircloughs *Media discourse* från 1995 – fokus i den senare ligger på kapitel 1 till 4. Och när det gäller gästföreläsningen kring "kommunikation" läser ni de hundra första sidorna av John Durham Peters, *Speaking Into the Air* från 2001 – men har ni kommit så långt kan ni faktiskt lika gärna läsa ut hela boken. Den är bra.

Beträffande Vilém Flusser jag vill jag framför allt att ni läser de sjuttio första sidorna i hans samlingsvolym, *Writings* (2002). Härvidlag kan man också tipsa om Thomas Karlssons avhandling, *Passage mellan medier: Vilém Flusser, datorn och skriften* (2006).

N. Kathryn Hayles har i flera böcker skrivit om både digital materialism och olika 'skriftmaskiner', ofta förankrat i ett synsätt på boken som medieform. Läs hennes lysande artikel, "Print is Flat, Code is Deep: The Importance of Media Specific Analyses" från 2004 – liksom kapitel 1-3 + kapitel 11 i hennes bok *How We Became Posthuman* (1999). För Donna Haraway, gäller introduktionen och de första kapitlen i *The Haraway Reader* (2004).

Harold Innis, *Empire and Communication* (1950) är en medie- och kommunikationsvetenskaplig klassiker. Läs framför allt introduktionen och avsnitten från "the oral tradition" till "the printing press".

"Medien bestimmen unsere Lage", hävdade Friedrich Kittler något bombastiskt för mer än tjugo år sedan med en lapidarisk formulering i bästa McLuhan-stil. Mediet är inte längre bara budskapet – medier definierar, producerar och bestämmer förståelsen av vår samtid. Läs gärna hela, *Gramophone, Film, Typewriter* (1986) – men framför allt introduktionen (samt översättarens introduktion i Stanford University Press-utgåvan).

Siegfried Kracauer, *The Mass Ornament* (1995) innehåller en spännig samling Weimarartiklar som främst publicerades i *Frankfurter Zeitung* under mellankrigstiden. Läs Tomas Y. Levins introduktion, samt Kracuers esäer: "Photography", "The Mass Ornament", "Cult of Distraction" och "Boredom".

Lev Manovichs bok, *The Language of New Media* (2001) har alltmör fått karaktären av en modern klassiker – den är väl värd att läsa i sin helhet, men läs framför allt kapitel 1, "What is New Media?".

Marshall McLuhans texter finns spridda i en rad olika samlingsvolym – somligt är också översatt till svenska – som *Essential McLuhan* (London: Routledge, 1997). *Understanding Media* från 1964 är dock av störst vikt – läs "Part I" intensivt och skumma "Part II". Därtill finns en klassisk intervju med honom i *Playboy* från 1961 (googla) – och till sist är Douglas Couplands mycket egensinniga biografi, *Marshall McLuhan: You Know Nothing of My Work* (2010) förvisso inte kurslitteratur – men väl värd att införskaffa.

Om Alan Turing finns det mycket information och material som helst på nätet – bland annat har merparten av hans personarkiv digitaliserats. Läs hans BBC-föreläsning från 1951, "Can Digital Computers Think?" i *The Essential Turing* (2004).

Raymond Williams texter finns i många olika samlingsvolym. *Culture and Society* (1958) är hans mest klassiska bok, men artikeln "Culture is ordinary" från samma år (som bland annat finns i *The Raymond Williams Reader* (2001), ger en god (och kortare) introduktion till snarika perspektiv. Läs också de drygt trettio första sidorna av hans *Communications* (1962), liksom introduktion till, *Television: Technology and Cultural Form* (1972).

Kurslitteratur, föreläsningar & diskussion

Tanken med denna kurs är att jag vid de tillfällen vi ses ägnar cirka 45 minuter åt ett slags **introduktion** av ett medieteoretiskt fält, med fokus på ett par teorier. Sedan följer ett **diskussionseminarium** där vi resonerar kring ett par centrala frågeställningar kring respektive teori eller författare.

Ibland (tänker jag mig) kommer jag att introducera/föreläsa om teoretiker vi senare diskuterar – ibland inte. Allt kommer vi nämligen inte att hinna med. Fokus kommer inte att ligga på, säg, när böcker publiceras eller teoretikers egen tankeutveckling, snarare kommer jag att försöka sätta in teorierna i större kulturella och vetenskapliga kontexter. Men ibland kommer vi också borra på djupet.

Exkurs kurslitteratur

Officiellt har jag delat med mig av **mina egna digitala textfiler** i form av kurslitteratur upplänkad via Wuala – en form av **akademisk fildelningen** ...

Ni som inte känner till sajter som aaaaarg.org, monoskop.org eller awaxhome.ws (möjligen nedsläckt) – bör kolla upp dem.

Mediateori & kanon

A. Kursens **medieteoretiska texter** tillhör överlag en tämligen etablerad kanonbildning.

Medieteori & kanon

A. Kursens **medieteoretiska texter** tillhör överlag en tämligen etablerad kanonbildning.

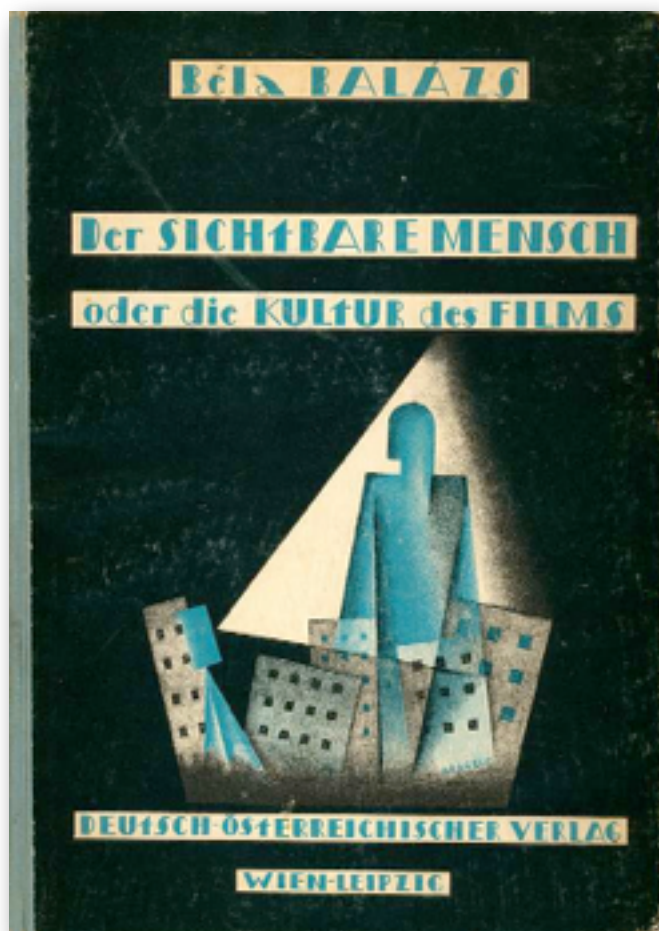
B. Vid sidan om denna **medieteoretiska kanon** finns naturligtvis också andra medieteorier som hade varit intressanta att läsa. Framför allt gäller det **mindre etablerade författare** och "teoretiker" – i korthet existerar också en rik teoribildning utanför kanon.

Medientheorie 1888-1933

Texte und Kommentare
Herausgegeben von
Albert Kimmell
und Petra Löffler
suhrkamp taschenbuch
wissenschaft

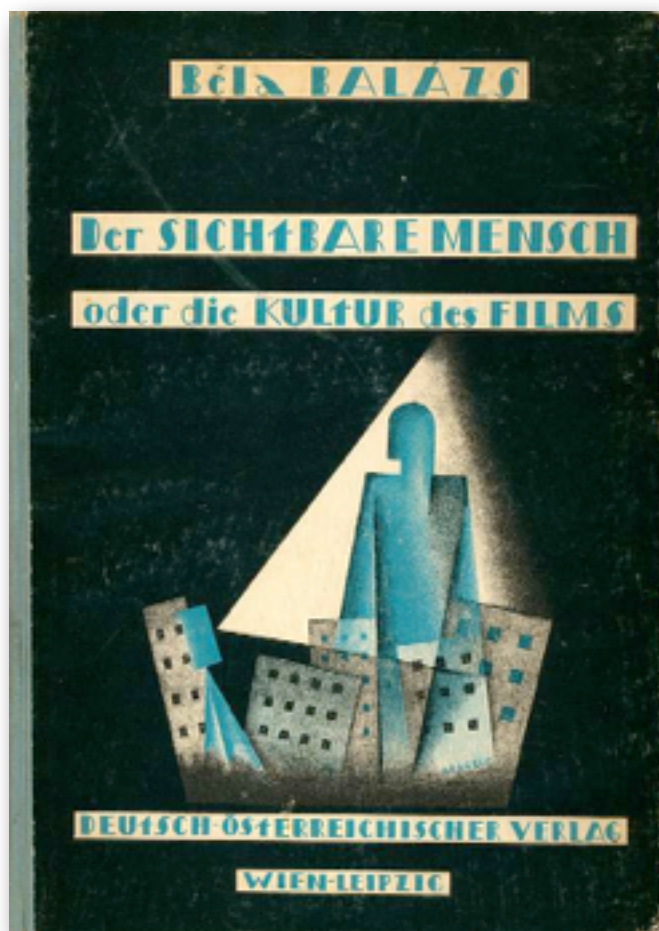
Medieteori & kanon

C. Ett än viktigare förbehåll beträffande kursens upplägg och litteratur gäller den omfattande teoribildning som finns för respektive medieform – det vill säga, **mediespecifik teori** om så i form av filmteori eller fotografisk teori.

Medieteori & kanon

C. Ett än viktigare förbehåll beträffande kursens upplägg och litteratur gäller den omfattande teoribildning som finns för respektive medieform – det vill säga, **mediespecifik teori** om så i form av filmteori eller fotografisk teori.

Överlag fokuserar kursen **medieteori i generell bemärkelse** – men ibland med diverse exkurser in i mer specifika mediedomäner.

Medieteori & 1900-tal, massmedier & massans medier

En ständigt återkommande frågeställning i förra seklets medieteoribildning är synen på **medier som problem** – föreställningar som griper tillbaka på en sen 1800-talskritik av moderniteten & masskulturen.

Medieteori & 1900-tal, massmedier & massans medier

CON – marxistisk mediekritik (Adorno & Horkheimer)

PRO – men viss marxistisk mediekritik är bejakande (Kracauer, Benjamin & Williams)

Om **kulturindustrins mediala manipulationsförsök** sammanfattades i upprörda undersökningar och teorier kring 'vad medierna gör med folk', så tog efterkrigsstudiet av medier en receptionsteoretisk vändning mot frågor kring 'vad folk gör med medierna' – vad som utmynnar i *cultural studies*.

– tack.

